

Som historisk skildrer er det Rostochs største fortjeneste, at han var tidligt på færde. Terpagers latinske beskrivelse udkom som bekendt først i 1736 – og bevarede i øvrigt sin plads helt frem til udgivelsen (i 1884) af Kinchs tobinds-værk, som fører forløbet op til året for enevældens indførelse.

Rostoch skred imidlertid ikke til værket blot med det »begrænsede« forsæt at skrive Ribe købstads historie. Også dens bygninger, dens forskellige næringsveje og dens duft af høj fra marskengene har fået plads i det brogede billede, han ruller op for os; midt i det hæver domkirkens tårne sig, og ind over det ruller fra tid til anden stormfloderne, så man kan »seyle paa Gaderne med Booder og Skuder«.

Aage Jørgensen

Åbenrå Bys Historie. Redigeret af Johan Hvidtfeldt og Peter Kr. Iversen. II 1721–1864. Skrifter, udgivne af Historisk Samfund for Sønderjylland nr. 25. (1967). 247 s.

Ved udarbejdelsen af dette andet bind af Åbenrås historie har arkivar ved det sønderjyske landsarkiv, H. H. Worsøe, trukket en stor del af læsset. Han har på grundlag af arkivar H. Heilesens forarbejder skrevet om tiden fra 1721 til 1814, og han har behandlet den bevægede periode fra 1848 til 1864. Tidsrummet fra Kielerfreden i 1814 til treårskrigen har seminarielektor H. V. Gregersen taget sig af.

Det er altså to kyndige historikere, begge dybt fortrolige med Åbenrå bys historie og med sønderjysk historie i det hele taget, der har ført pennen. Det præger resultatet.

Man kan spørge, om den omfattende opsplitning af stoffet under de

faste hovedrubrikker, der går igen i de enkelte perioder, ikke gør det lidt svært for læseren at se linien i skildringen af byens udvikling. På den anden side gør det bogen overskuelig og let at orientere sig i, når man vil finde frem til konkrete oplysninger, som bogen vrimler med.

Man får grundig besked om byens forfatning og styre, om finanserne, kirke- og skolevæsenet, befolkningens sociale og erhvervmæssige sammensætning, dagligliv i staden etc. Dertil præsenteres i korte skitser de mere fremtrædende borgere, som har gjort sig gældende i de forskellige perioder.

Navnlig vil man naturligvis i dette bind hefte sig ved behandlingen af den tiltagende politiske spænding med dens nationale og liberale komponenter. De to forfattere har her som overalt i bogen løst opgaven på forbilledlig måde.

Det skal siges, at de gennem Gottlieb Japsens centrale undersøgelser af Åbenrås søfart, af den tidligere liberale bevægelse i byen og dens nationale udvikling fra 1814–48 har haft et solidt grundlag at bygge på. Det er naturligvis og heldigvis udnyttet, uden at det dog har bundet forfatterne stærkere, end at deres bidrag til bogen er blevet væsentlige og selvstændige bidrag til den sønderjyske historie.

Hertil skal føjes virkningen af et godt illustrationsmateriale og af en fin udnyttelse af samtidige iagttageres beskrivelse af Åbenrå. Alt tyder på, at vi, når det tredje og afsluttende bind foreligger ad åre, vil have fået en byhistorie, som kan hævde sig blandt de bedste.

H. P. Clausen

Manfred Jessen-Klingenberg: Eidersted 1713–1865. Landschaft und Landesherrschaft in königlich-ab-